

van de notaris

Volmacht of Levenstestament

Mr. Jeroen te Lindert (40) is notaris te Doesburg. In zijn vrije tijd is hij zanger/pianist in een 'jaren 50 rock-'n-rollband'. Met echtgenote en dochter van 12 woont hij in Voor-Drempt.

Wie deze week, net als ik waarschijnlijk min of meer gedwongen door gezinsleden, Goede Tijden Slechte Tijden volgde, heeft kunnen zien dat een compleet hotel werd overgenomen door het zwarte schaap van de serie, louter door de eigenaar wat onaangename middeltjes toe te dienen en deze vervolgens in een vlaag van verstandverbijstering 'iets' te laten tekenen.

Juist ter voorkoming van dit soort handelingen staat er in de Notariswet dat een notaris geacht wordt zich ervan te overtuigen dat iemand bij de ondertekening van welke stuk dan ook, nog voldoende 'compos mentis' is en overziet wat er gebeurt. Ook ik heb al meerdere keren besloten om bepaalde akten niet te laten doorgaan omdat ik niet overtuigd was van de geestelijke helderheid van de aanwezige persoon. Nu ziet u natuurlijk dagelijks mensen bij wie u zich afvraagt hoe het gesteld is met de geestelijke helderheid, maar in dit geval gaat het om de vraag of men nog voldoende de gevolgen van de eigen (rechts)handelingen overziet. Wij zijn natuurlijk geen medici en de grens tussen iemands vermogen en onvermogen is zelden een duidelijke. Dus ondanks dat hiervoor uitgebreide protocollen bestaan is het soms lastig zich hierover een mening te vormen.

Wanneer iemand niet meer in staat is zijn wil te bepalen of zijn handelen te overzien, en dat kan geleidelijk gaan zoals bijvoorbeeld in geval van dementie, maar ook heel plotse-ling, bijvoorbeeld door een beroerte, resteert niets anders dan bij de rechtbank een verzoek tot onderbewindstelling of ondercuratelestelling in te dienen. Dit laatste kan volgens artikel 1:378 Burgerlijk Wetboek onder meer vanwege een geestelijke stoornis, drankmisbruik of verkwisting. En al denkt u bij het tweede wellicht direct aan de Dremptse kermis en bij het derde direct aan uw echtgenote als zij weer eens uit de stad terugkomt, de meest voorkomende is de eerste.

De procedure is een tijdrovende, waarin ondermeer betrokkenen en zo mogelijk de betreffende persoon zelf worden gehoord. Bovendien blijft de bewindvoerder in de jaren daarna gebonden aan het toezicht door de rechtbank.

Om een gang naar de rechtbank te voorkomen wordt tegenwoordig steeds meer gebruik gemaakt van een algehele volmacht of van een zogenaamd levenstestament. Het grote verschil met een normaal testament is dat deze laatste uitsluitend werkt na overlijden, terwijl de

volmacht of het levenstestament juist voorziet in de periode tot aan het overlijden.

Dikwijls wordt gedacht dat het verlenen van een volmacht (nog) niet nodig is wanneer men gehuwd is, omdat er dan altijd nog een partner is die zou kunnen handelen. Echter, voor veel rechtshandelingen is de medewerking van beide echtelieden vereist. Denk bijvoorbeeld aan verkoop van de woning, het aangaan van een nieuwe hypotheek, of het doen van (papieren) schenkingen aan de kinderen. Aangezien juist op dit moment, met het oog op de eigen bijdrage in AWBZ-instellingen, dat laatste steeds meer gebeurt, is het belangrijk te beseffen dat ook hiervoor de medewerking van beiden noodzakelijk is. En al voelt het huwelijk voor sommigen op zich al als een ondercuratelestelling, zodra één van beiden niet meer voldoende compos mentis is, zijn deze rechtshandelingen niet langer mogelijk.

Bij de volmacht machtigt u bijvoorbeeld uw partner of één of meerdere van de kinderen om – voor het geval u dit zelf niet meer kunt – alle nodige handelingen namens u te kunnen verrichten. Een levenstestament is vaak wat uitgebreider en kan daarnaast ook allerlei specifieke aanwijzingen of wensen bevatten over allerhande andere zaken waarover u een uitgesproken mening hebt (uw onderneming, uitvaart, medische handelingen etc.).

Een levenstestament kan sinds kort ook worden ingeschreven in een officieel register, zodat een gemaakt stuk altijd te vinden is en indien nodig tijdig boven water komt.

Tip van de notaris

Denk eraan dat bij eigen handelings- of wilsonbekwaamheid bepaalde handelingen niet meer mogelijk zijn. Ook niet na een onderbewind- of ondercuratelestelling. Zo mag een bewindvoerder geen testament maken voor de onderbewindgestelde en kan men als bewindvoerder niet zomaar meewerken aan schenkingen. Is het gewenst dat de gevolmachtigde, bijvoorbeeld ter besparing van erfbelasting of een AWBZ-bijdrage, vermogen kan blijven overhevelen naar de kinderen, dan zal dit uitdrukkelijk moeten worden bepaald. En wel bij uw volle verstand.

